

บทที่ 2 ข้อมูลข่าวสาร

ทางการแพทย์และสาธารณสุข

เนื้อหา

- 1) ระบบข้อมูลข่าวสาร
- 2) ความสำคัญของข้อมูลข่าวสาร
- 3) แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร
- 4) ประเภทของระบบข้อมูลข่าวสาร
- 5) การใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร

ระบบข้อมูลข่าวสาร

ข้อมูลข่าวสารการแพทย์และสาธารณสุข หรือสารสนเทศการแพทย์ และสาธารณสุข (Health Information) หมายถึง ข้อมูลข่าวสารทางด้านการแพทย์ และสาธารณสุขที่แสดงถึงปัญหา และสถานะทางด้านสุขภาพอนามัยของบุคคล ชุมชน ตลอดจนศักยภาพในการบริหาร บริการ และการดำเนินงานทางด้านสุขภาพอนามัยขององค์การที่เกี่ยวข้องของรัฐและเอกชน งานทางด้านสาธารณสุขครอบคลุมงานทางด้านการส่งเสริมสุขภาพ งานป้องกันโรค งานรักษาพยาบาล และงานฟื้นฟูสมรรถภาพ

ในโลกโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทในทุกสาขาอาชีพ การติดต่อสื่อสารในทุกๆ ด้านสามารถติดต่อกันได้ตลอดเวลาไม่จำกัดด้วย ระยะทาง ทำให้เกิดการแข่งขันกันอย่างปราศจากขอบเขต ดังนั้น ข้อมูลข่าวสาร จึงเป็นสิ่งที่จำเป็น ข้อมูลที่ดีต้องมีการจัดการข้อมูลได้รวดเร็ว ง่าย สะดวก โดยใช้ เทคโนโลยีที่ทันสมัย

ระบบข้อมูลข่าวสารการแพทย์และสาธารณสุข ก็เช่นเดียวกัน ได้พัฒนา ในด้านของความครอบคลุมในการรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่สำคัญ มาเป็น ระยะเวลายาวนาน โดยปรับระบบให้ทันกับยุคโลกาภิวัตน์ โดยเริ่มต้นจัด ระบบงานข้อมูลข่าวสารสุขภาพตามข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องภายในกระทรวงสาธารณสุข ตั้งแต่แผนพัฒนาการสาธารณสุขใน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524)

[www.ahs.ssrุ.ac.th](http://www.ahs.ssrु.ac.th)

จัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารสาธารณสุขกลาง องค์ประกอบของระบบข้อมูล
ข่าวสารสุขภาพในขณะนั้นมี 3 เรื่อง ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารที่ต้องการ การ
ไหลเวียนของข้อมูลข่าวสาร และระเบียบและรายงาน จนถึงในช่วงแผนพัฒนา
การสาธารณสุข ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) ได้พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร
สุขภาพ โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อเป็นการประหยัดเวลาในการ
จัดทำรายงานได้พัฒนาระบบข้อมูลข่าวสารสาธารณสุขจากระบบการส่งรายงาน
เป็นระบบฐานข้อมูลจากสถานบริการเป็นรายบุคคล

ความสำคัญของข้อมูลข่าวสาร

ระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ ในปัจจุบันมีจุดแข็งคือมีความชัดเจน ลดความซ้ำซ้อน ประหยัดงบประมาณในการจัดพิมพ์ ระเบียบ และรายงาน มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลได้กว้างขวางยิ่งขึ้น ระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ จึงมีความจำเป็นต่อการระบุปัญหา ตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลสนับสนุน ควบคุมกำกับและประเมินประสิทธิผล ประสิทธิภาพของงานสาธารณสุขในทุกๆระดับ ลักษณะที่ดีของข้อมูลสารสนเทศ

1. ต้องมีความเที่ยงตรง
2. ทันเวลาการใช้งาน
3. ตรงตามความต้องการ

กระทรวงสาธารณสุข หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบเกี่ยวกับระบบข้อมูลข่าวสารสุขภาพ และเป็นศูนย์กลางการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลและสารสนเทศด้านสุขภาพ เพื่อการบริหารงานสาธารณสุข กำกับติดตามและประเมินผล ตลอดจนการสนับสนุนข้อมูลเพื่อการกำหนดนโยบายและวางแผนด้านสุขภาพ ได้แก่ กลุ่มข้อมูลข่าวสารสุขภาพ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ หน่วยงานเป้าหมายที่จัดเก็บข้อมูลข่าวสารสุขภาพ ได้แก่ สถานบริการทางการแพทย์ทั้งภาครัฐและเอกชน ตั้งแต่ระดับจังหวัด รพศ/รพท.รพช.จนถึงสถานีนานามัย

การตัดสินใจว่า จะจัดเก็บข้อมูลข่าวสารสุขภาพใดหรือไม่ จะต้องมีกระบวนการพิจารณาอย่างรอบคอบระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่จะจัดเก็บนั้นต้องมีคุณค่าเพียงพอแก่การจัดเก็บ วิธีการจัดเก็บ การรายงาน การวิเคราะห์ที่ได้พัฒนาโดยใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมช่วยในการบริหารจัดการ และใช้ประโยชน์เมื่อได้รับข้อมูลนั้นมา ข้อมูลข่าวสารสุขภาพที่มีอยู่ในระบบจึงเป็นข้อมูลข่าวสารที่ต้องการเท่านั้น

แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสาร

1. แหล่งปฐมภูมิ (Primary Sources) ได้แก่ การเก็บข้อมูลด้วยตนเอง อาจมาจาก

- การจดทะเบียน เช่น การแจ้งเกิด แจ้งตาย การย้ายที่อยู่
- การแจงนับหรือการสำรวจโดยตรง เช่น การสำรวจสภาวะ

สุขภาพของประชาชน

- ข้อมูลจากการส่งแบบสอบถามไปให้กรอก เป็นเฉพาะเรื่องๆ

2. แหล่งทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ แหล่งที่ทำการเผยแพร่ข้อมูล แต่ไม่ได้ทำการเก็บรวบรวม ในขั้นแรกนั้นด้วยตนเอง หรือสถานที่ที่ยินยอมให้ข้อมูลแต่ผู้ต้องการใช้ ซึ่งเป็นวิธีที่ทุนค่าใช้จ่ายและเวลาได้มาก หากข้อมูลนั้นมีความครบถ้วนและตรงกับความต้องการ

ประเภทของระบบข้อมูลข่าวสาร

ที่กระทรวงสาธารณสุขรวบรวม ได้แก่

1. ข้อมูลสถานะสุขภาพ (Health status)
2. ข้อมูลบริการสุขภาพ (Health services)
3. ข้อมูลทรัพยากรสุขภาพ (Health resources)
4. ข้อมูลตามนโยบายยุทธศาสตร์ (Health strategy support)
5. ข้อมูลสภาวะเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม

การใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสาร

การนำข้อมูลที่จัดเก็บบันทึกเอง หรือนำมาจากแหล่งอื่น มารวบรวม ประมวลผล นำเสนอ วิเคราะห์และแปลผล เพื่อนำไปประกอบการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์ กำหนดตัวชี้วัด (KPI) กำหนดเป้าหมาย ในการประเมินผล การดำเนินงานสาธารณสุข และใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมกำกับ การดำเนินงาน

ข้อมูลจึงเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญช่วยให้ความรู้ (Knowledge) ช่วยในการตัดสินใจ (Decision Making) ข้อมูลข่าวสารสุขภาพ อาจหมายถึง ข้อมูลข่าวสารทางการแพทย์และอนามัยประกอบด้วย ข้อมูลสถานะสุขภาพ ข้อมูลสถานบริการ การให้บริการ ข้อมูลทรัพยากรสุขภาพ เพื่อการกำกับการดำเนินงานสำหรับหน่วยงานสาธารณสุขทั่วประเทศ รวมถึงข้อมูลด้านการเงิน การคลัง แต่ถึงอย่างไรความต้องการด้านสุขภาพก็ยังมีข้อมูลประกอบอื่นๆ ที่ไม่ใช่มาจากงานสาธารณสุขโดยตรง เช่น ข้อมูลทางด้าน ประชากร เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

กิจกรรม 2

ให้นักศึกษาค้นหาข้อมูลทาง
การแพทย์และสาธารณสุข พร้อม
ยกตัวอย่างและอธิบายข้อมูลตามที่
นักศึกษาเข้าใจ